

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Аудитын код: ХӨА-2023/56/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Мөрөн сум
2023 он

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: А.Эрдэнэбаатар
Утас: 88883317 Цахим хаяг: erdenebaatara@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Б.Тэгшдэлгэр Утас: 99089114 цахим
хаяг: teqshdelgerb@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: Б.Давааням
Утас: 92113932 Цахим хаяг: davaanyamb@audit.gov.mn
Аудитор: Л.Мөнх-Оргил
Утас: 99039344 цахим хаяг: orgil.ikhuul@gmail.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын санал дүгнэлт.....	3
Асуудлыг онцолсон хэсэг.....	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	5
___ 2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
___ 2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан.....	6
___ 2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	7
___ 2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	7
___ 2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	9
___ 2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	11
3. Аудитын тайлан.....	12
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	12
3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин.....	12
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	12
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд.....	12
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	13
4. Аудитын тайлан.....	15
4.1 Ерөнхий зүйл.....	15
4.2 Материаллаг байдал.....	16
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	16
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	16
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	17
4.5.1 Завсрын аудитын талаар.....	17
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал:.....	17
5. Аудитын илрүүлэлт.....	17
Залруулсан алдаа.....	17
5.1 Төлбөрийн акт.....	17
5.2 Албан шаардлага.....	17
5.3 Зөвлөмж.....	18
6. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл.....	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт

АДБОУС Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт

ТӨБЗГ Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2023.02.14 № 01/114
танай _____-ны № _____-т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН БҮРЭНТОГТОХ
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН ДАРГА Х.ГАНБОЛД ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 56.9 сая төгрөг, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 38.7 сая төгрөг, ОНХСангийн хөрөнгөөр 69.0 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, ойн хандиваас 18.7 сая төгрөг, нийт 183.4 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгүүдийг хүлээн авч бүртгэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Санхүүгийн тайлангийн төлөвлөлтийн шатанд тооцсон эрсдэлийн хүрээнд нэмэлт төсвийн гүйцэтгэл, үндсэн хөрөнгө, бараа материал, урсгал зардал болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хянаж үзээд үндсэн хөрөнгийн данс бүртгэлтэй холбоотой 11.3 сая төгрөгийн алдааг аудитын хугацаанд залруулж, Хөвсгөл ус сувгаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8.2 сая төгрөг, тус сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл дулааны станцад нүүрс борлуулсны орлого 32.7 сая төгрөг, нийт 40.9 сая төгрөгийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны чиг үүрэгт хамааралгүй орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хүлээн авч зарцуулсан зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга нь Сумын засаг даргатай 2022 онд хэрэгжүүлэх гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө байгуулж, хэрэгжилтийг 87.6 хувьтай биелүүлж ажилласан байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	51,165,917.77	132,053,246.95
33	АВЛАГА	5,508,295.00	1,014,974.18
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	1,080,251.00	864,974.18
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	4,428,044.00	00.00
335	Бусад авлага	00.00	150,000.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	00.00	150,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	45,657,622.77	131,038,272.77
354	Хангамжийн материал	44,420,622.77	129,768,272.77
35410	Бичиг хэргийн материал	2,107,030.00	2,483,680.00
35420	Аж ахуйн материал	10,527,701.77	12,428,701.77
35470	Бусад хангамжийн материал	31,785,891.00	114,855,891.00
35600	Мал амьтад	1,237,000.00	1,270,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,125,631,435.34	1,183,783,057.64
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,125,631,435.34	1,183,783,057.64
392	Биет хөрөнгө	1,072,396,264.59	1,130,809,786.89
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,208,410,806.40	1,267,398,028.40
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-374,964,077.05	-450,741,109.69
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	128,595,519.00	142,626,288.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-57,010,541.00	-69,651,115.78
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	105,711,718.00	152,307,103.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-38,328,815.28	-56,656,238.83
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	22,665,750.00	27,705,750.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-7,712,592.66	-10,751,936.06
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	205,850,602.00	263,158,752.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-120,822,104.82	-134,585,734.15
393	Биет бус хөрөнгө	53,235,170.75	52,973,270.75
39301	Програм хангамж	2,077,600.00	2,077,600.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-300,000.00	-561,900.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	51,457,570.75	51,457,570.75
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,176,797,353.11	1,315,836,304.59
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	49,402,339.00	48,767,439.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	49,402,339.00	48,767,439.00
413	Өглөг	49,402,339.00	48,767,439.00
4136	Бусад өглөг	49,402,339.00	48,767,439.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	49,402,339.00	48,767,439.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,127,395,014.11	1,267,068,865.59
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,127,395,014.11	1,267,068,865.59
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	655,309,726.51	655,309,726.51
51101	Өмч: - төрийн	655,309,726.51	655,309,726.51
512	Хуримтлагдсан үр дүн	-61,507,031.35	78,166,820.13
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	-61,507,031.35	-61,507,031.35
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	139,673,851.48
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	533,592,318.95	533,592,318.95
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,176,797,353.11	1,315,836,304.59

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	578,761,711.40	942,542,170.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	87,536,631.40	272,256,026.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	87,536,631.40	272,256,026.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	2,100,000.00	1,925,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,100,000.00	1,925,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	491,225,080.00	670,286,144.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	19,607,980.00	56,484,644.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	7,600,000.00	00.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	3,234,480.00	6,637,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	8,773,500.00	49,847,144.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	471,617,100.00	613,801,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	471,617,100.00	613,801,500.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	558,603,096.75	801,517,068.52
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	554,365,646.75	702,834,393.52
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	541,369,478.75	643,289,067.65
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	277,351,214.00	283,695,306.17
210101	Үндсэн цалин	277,351,214.00	245,483,283.21
210102	Нэмэгдэл	00.00	35,408,669.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	00.00	2,803,353.96
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	31,422,367.00	34,021,719.78
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,232,293.00	22,836,893.61
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,695,958.00	2,808,626.98
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,309,707.00	2,246,901.49
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	562,328.00	556,684.57
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,622,081.00	5,572,613.13
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	47,185,617.00	47,865,100.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,185,617.00	2,865,100.00
210302	Түлш, халаалт	45,000,000.00	45,000,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	31,023,240.00	40,737,850.00
210401	Бичиг хэрэг	3,594,930.00	10,399,850.00
210402	Тээвэр, шатахуун	20,062,110.00	20,692,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,360,000.00	3,419,200.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	1,368,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,006,200.00	4,478,200.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	00.00	380,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,563,000.00	7,799,690.00
210604	Урсгал засвар	17,563,000.00	7,799,690.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,500,000.00	1,500,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,500,000.00	1,500,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	22,477,370.00	83,139,994.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	21,035,370.00	81,493,144.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	156,636.00	133,650.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	178,464.00	200,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	00.00	50,000.00

**Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан**

210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	500,000.00	663,200.00
210807	Газрын төлбөр	606,900.00	600,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	112,846,670.75	144,529,407.70
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,006,000.00	20,690,754.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	110,840,670.75	123,838,653.70
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,996,168.00	59,545,325.87
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	3,500,000.00	31,984,591.04
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	1,500,000.00	00.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	00.00	26,598,591.04
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,000,000.00	5,386,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	9,496,168.00	27,560,734.83
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9,496,168.00	27,560,734.83
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	4,237,450.00	98,682,675.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	4,237,450.00	98,682,675.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	98,682,675.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	20,158,614.65	141,025,101.48
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	00.00	1,351,250.00
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	00.00	1,351,250.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	00.00	-1,351,250.00
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	20,158,614.65	139,673,851.48

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	655,309,726.51	538,049,218.95	-17,906,528.99	1,175,452,416.47
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	655,309,726.51	538,049,218.95	-13,449,628.99	1,179,909,316.47
C07	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-68,216,017.01	-68,216,017.01
C08	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	655,309,726.51	533,592,318.95	-61,507,031.35	1,127,395,014.11
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	655,309,726.51	533,592,318.95	-61,507,031.35	1,127,395,014.11
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	139,673,851.48	139,673,851.48
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	655,309,726.51	533,592,318.95	78,166,820.13	1,267,068,865.59

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	497,334,224.00	672,211,144.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,100,000.00	1,925,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	2,100,000.00	1,925,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	2,100,000.00	1,925,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,100,000.00	1,925,000.00

13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	495,234,224.00	670,286,144.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	23,617,124.00	56,484,644.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	7,600,000.00	00.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,721,980.00	6,637,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	11,295,144.00	49,847,144.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	471,617,100.00	613,801,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	471,617,100.00	613,801,500.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	474,694,224.00	568,408,569.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	474,694,224.00	568,408,569.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	457,270,012.00	507,209,640.17
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	273,825,032.00	283,695,306.17
210101	Үндсэн цалин	224,254,852.00	210,769,269.00
210102	Нэмэгдэл	47,600,380.00	65,708,800.00
210104	Урамшуулал	1,969,800.00	00.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	00.00	7,217,237.17
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	36,028,800.00	32,791,840.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	25,353,600.00	22,298,393.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,668,800.00	2,623,234.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,135,000.00	2,098,831.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	533,800.00	524,605.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,337,600.00	5,246,777.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	64,706,400.00	48,500,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,185,617.00	3,500,000.00
210302	Түлш, халаалт	62,520,783.00	45,000,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	28,265,600.00	39,342,200.00
210401	Бичиг хэрэг	4,174,000.00	8,095,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,149,300.00	20,692,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,450,000.00	3,840,000.00
210404	Ном, хэвлэл	151,000.00	500,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	1,418,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,341,300.00	4,796,200.00
2105	Нормативт зардал	200,000.00	00.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	200,000.00	00.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,800,000.00	8,080,100.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,410,000.00	80,100.00
210604	Урсгал засвар	8,390,000.00	8,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,500,000.00	1,500,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,500,000.00	1,500,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	39,444,180.00	77,216,794.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	38,002,180.00	74,733,144.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	156,600.00	133,650.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	178,500.00	200,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	00.00	50,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	500,000.00	1,500,000.00
210807	Газрын төлбөр	606,900.00	600,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,500,000.00	16,083,400.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,500,000.00	16,083,400.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	17,424,212.00	61,198,928.83
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	3,500,000.00	33,488,194.00

**Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан**

213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	1,500,000.00	00.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	00.00	27,613,194.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,000,000.00	5,875,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	13,924,212.00	27,710,734.83
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	13,924,212.00	27,710,734.83
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	22,640,000.00	103,802,575.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	22,640,000.00	103,802,575.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	22,640,000.00	103,802,575.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	22,640,000.00	103,802,575.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	98,682,675.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	22,640,000.00	5,119,900.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-22,640,000.00	-103,802,575.00
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	-	-
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	515,301,500.0	489,483,090.2	25,818,409.8	95.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	515,301,500.0	489,483,090.2	25,818,409.8	95.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	483,688,200.0	457,869,896.2	25,818,303.8	94.7
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	295,812,600.0	283,695,306.2	12,117,293.8	95.9
210101	Үндсэн цалин	219,603,800.0	210,769,269.0	8,834,531.0	96.0
210102	Нэмэгдэл	65,708,800.0	65,708,800.0	00.0	100.0
210105	Гэрээт ажлын хөлс	10,500,000.0	7,217,237.2	3,282,762.8	-31.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	35,118,500.0	32,791,840.0	2,326,660.0	93.4
210201	Тэтгэврийн даатгал	23,880,600.0	22,298,393.0	1,582,207.0	93.4
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,809,500.0	2,623,234.0	186,266.0	93.4
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,247,600.0	2,098,831.0	148,769.0	93.4
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	561,800.0	524,605.0	37,195.0	93.4
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,619,000.0	5,246,777.0	372,223.0	93.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	48,500,000.0	48,500,000.0	00.0	100.0
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,500,000.0	3,500,000.0	00.0	100.0
210302	Түлш, халаалт	45,000,000.0	45,000,000.0	00.0	100.0

**Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан**

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	36,601,200.0	37,026,200.0	-425,000.0	101.2
210401	Бичиг хэрэг	7,370,000.0	7,795,000.0	-425,000.0	105.8
210402	Тээвэр, шатахуун	18,716,600.0	18,716,600.0	00.0	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,800,000.0	3,800,000.0	00.0	100.0
210404	Ном, хэвлэл	500,000.0	500,000.0	00.0	00.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,418,400.0	1,418,400.0	00.0	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,796,200.0	4,796,200.0	00.0	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	13,200,000.0	13,200,000.0	00.0	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	5,200,000.0	5,200,000.0	00.0	100.0
210604	Урсгал засвар	8,000,000.0	8,000,000.0	00.0	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	1,500,000.0	1,500,000.0	00.0	100.0
210702	Дотоод албан томилолт	1,500,000.0	1,500,000.0	00.0	100.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	36,872,500.0	25,073,150.0	11,799,350.0	68.0
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	34,342,500.0	22,589,500.0	11,753,000.0	65.8
210803	Даатгалын үйлчилгээ	180,000.0	133,650.0	46,350.0	74.3
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	200,000.0	200,000.0	00.0	100.0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	50,000.0	50,000.0	00.0	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,500,000.0	1,500,000.0	00.0	100.0
210807	Газрын төлбөр	600,000.0	600,000.0	00.0	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,083,400.0	16,083,400.0	00.0	100.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,083,400.0	16,083,400.0	00.0	00.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	31,613,300.0	31,613,194.0	106.0	100.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	31,613,300.0	31,613,194.0	106.0	100.0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	27,613,300.0	27,613,194.0	106.0	00.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,000,000.0	4,000,000.0	00.0	100.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	100,000,000.0	98,682,675.0	1,317,325.0	-01.3
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	100,000,000.0	98,682,675.0	1,317,325.0	-01.3
223001	Бусад хөрөнгө	100,000,000.0	98,682,675.0	1,317,325.0	-01.3
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	615,301,500.0	588,165,765.2	27,135,734.8	95.6
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	613,801,500.0	586,240,765.2	27,560,734.8	-04.5
132001	Орон нутгийн төсвөөс	613,801,500.0	586,240,765.2	27,560,734.8	-04.5
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,500,000.0	1,925,000.0	-425,000.0	28.3

1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,500,000.0	1,925,000.0	-425,000.0	28.3
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	28.00	28.00	00.00	100.0
620001	Удирдах ажилтан	09.00	09.00	00.00	100.0
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	15.00	15.00	00.00	100.0
620003	Үйлчлэх ажилтан	04.00	04.00	00.00	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

		/Төгрөгөөр/
Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	56,484,644.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	56,484,644.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	54,459,644.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,316,000.00
210401	Бичиг хэрэг	300,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,976,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	40,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	52,143,644.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	52,143,644.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,875,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,875,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,875,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	150,000.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	150,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	56,484,644.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	56,484,644.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	6,637,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	49,847,144.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00

3. Аудитын тайлан

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газар нь хууль журамд заасан чиг үүргийг орон нутагт хэрэгжүүлэх, ард иргэдийг мэдээллээр хангах үндсэн чиг үүрэгтэй ажиллаж байна.

3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин

Байгууллагын үндсэн мэдээлэл, түүний гадаад орчин болон дотоод үйл ажиллагаа, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл явцыг судалж, ойлгосноор эрсдэлтэй асуудлыг тодорхойлж баримтжуулав.

Тайлант онд дараах хуулиуд шинэчлэгдэн баталж, мөрдсөн байна. Үүнд:

1. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга 2022 оны 1 дүгээр сарын 1-ээс хэрэгжиж эхэлсэн.
2. Төрийн бүх шатны байгууллага, нийтийн алба, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд санхүүгийн сахилга бат мөрдүүлж, ил тод байдлыг хангах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, үрэлгэн байдлыг хязгаарлах хяналт тавихад чиглэсэн "Төрийн хэмнэлтийн тухай" хууль хэрэгжиж эхэлсэн.
3. Төрийн үйлчилгээний албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчийн цалингийн доод хэмжээг Засгийн газрын 2022 оны 107 дугаар тогтоолоор тогтоосон ба 2022 оны 192 дугаар тогтоолоор эрүүл мэндийн салбараас бусад төрийн үйлчилгээний байгууллага болон төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад туслах албан тушаалын цалингийн доод хэмжээг өөрчлөн тогтоосон байна.

Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор баталсан "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам"-д заасны дагуу Бүрэн тогтох сумын засаг даргын тамгын газрын даргын 2017 оны А/04 тоот тушаалаар дотоод хяналтын нэгжийг байгуулсан байна.

Тайлант хугацаанд дотоод хяналт хариуцсан нэгж 2022 онд дотоод хяналт хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө гарган хяналт шалгалт хийж, биелэлтийг гарган ажилласан байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

Тус байгууллага нь аймгийн Засаг даргын 2019 оны А/375 дугаар захирамжаар баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна. Тус Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт тусгагдсан зарим журам заавар шинэчлэгдсэн тул, бодлогын баримт бичгийг шинэчлэн боловсруулах шаардлага тулгараад байна. Гэхдээ санхүү, төсөв нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаандаа УСНББОУС, Сангийн яамнаас гаргасан журам, зааврыг мөрдөж ажилласан байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг мөнгөн сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна гэж үзлээ.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 139.0 сая төгрөгөөр буюу 11.8 хувиар өссөн байна.

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Дансны авлага	5.5	1.0	(4.5)
Бараа материал	45.7	131.0	85.4
Үндсэн хөрөнгө	1,072.4	1,130.8	58.4
Биет бус хөрөнгө	53.2	53.0	(0.3)
Нийт хөрөнгө	1,176.8	1,315.8	139.0
Дансны өглөг	49.4	48.8	(0.6)
Эздийн өмч	655.3	655.3	-
-төрийн	655.3	655.3	-
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	533.6	533.6	-
Хуримтлагдсан үр дүн	(61.5)	78.2	139.7
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	1,176.8	1,315.8	139.0

Нийгмийн даатгалын хэлтсээс 0.8 сая төгрөгийн авлагатай байгаа ба харилцагч байгууллагатай тооцоо нийлж баталгаажуулсан байна. Нэмэлт санхүүжилтийн үлдэгдэл 0.15 сая төгрөг төвлөрүүлж авлага үүсгэсэн байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 85.4 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн. Сумын 90 жилийн ойн хандиваар 7.4 сая төгрөгийн материал авч аж ахуйн материал болон бусад хангамжийн материал дээр бүртгэсэн байна. Сумын орон нутгийн хөгжлийн сангаас 83.2 сая төгрөгийн өвс, 1.2 сая төгрөгийн сумын гэрэлтүүлгийн зураг төсөв шилжүүлэн авч бүртгэсэн байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 58.4 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Үүнд:

- Аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 33.6 сая төгрөгөөр Бүрэнхаан багийн эрчим хүчний шугамд холбох ажил хийгдсэн байна.
- Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн 69.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг шилжүүлэн авсан байна.
- Сумын 90 жилийн ойн хандиваар 18.7 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө авсан байна.
- Аймгийн орон нутгийн өмчийн газрын даргын тушаалаар 56.9 сая төгрөг
- Төсвийн хөрөнгөөр 5.1 сая төгрөгийн техник хэрэгсэл

Хуримтлагдсан үр дүн данс 139.7 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 711.8 сая төгрөгөөр төлөвлөж санал хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн саналаас 130.3 сая төгрөгөөр бууруулж орон нутгийн төсвөөс 581.5 сая төгрөгөөр баталсан байна. Бүрэнтогтох сумын ИТХ-ын 2022 оны 6 дугаар сарын 27-ны 11 дугаар тогтоолоор тус байгууллагын төсвийг 2.6 сая төгрөгөөр хасах, 36.7 сая төгрөгөөр нэмэх тодотгол хийж 615.3 сая төгрөг болгож тодотгон баталсан байна.

Тус газрын 2022 оны төсвийг 2021 оны төлөвлөгөө гүйцэтгэлтэй харьцуулбал дараах байдалтай байна. **Үүнд:**

Үзүүлэлт	2022 оны батлагдсан төсөв	2021 оны		Төлөвлөгөөтэй харьцуулсан дүн	Гүйцэтгэлтэй харьцуулсан дүн
		төлөвлөгөө	гүйцэтгэл		
Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр	615.3	473.1	464.2	142.2	151.1

Хүснэгтээс харахад: 2022 оны төсвийг батлахдаа 2021 оны төлөвлөгөөнөөс 142.2 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлээс 151.1 сая төгрөгөөр нэмж баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 3 хөтөлбөрийн 10 зориулалт арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 615.3 сая төгрөгийн төсөв баталсан. Орон нутгийн төсвөөс 53.1 хувь буюу 326.8 сая төгрөг, санхүүгийн дэмжлэгээс 30.3 хувь буюу 186.7 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр 4.2 хувь буюу 1.5 сая төгрөгийг санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 615.7 сая төгрөгийн эх үүсвэрийг хүлээн авч, 588.2 сая төгрөгийг урсгал үйл ажиллагааны зардалд зарцуулж, 27.5 сая төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна. Харин үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 0.4 сая төгрөгийг давуулан биелүүлж, давсан хэсгийг төсөв хэтрүүлэн зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2 батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах гэсэн заалтыг зөрчсөн, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдэл хангахгүй байна.

Хүснэгт 1. Хөтөлбөр, арга хэмжээний зардал

Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
70106	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	503.3	477.5	25.8	96.3
80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	346.4	336.2	10.2	97.0
80106	Баг хорооны үйл ажиллагаа зардал	52.3	50.7	1.5	97.0
80112	Нийтлэг үйлчилгээ	41.1	38.9	2.2	94.6
80305	Биеийн тамир уралдаан тэмцээн	1.5	1.5	0.0	100
80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг	4.0	4.0	0	100
80815	Сонгуулийн үр дүнгээр чөлөөлөгдсөн	27.6	27.6	0.01	99.9
81102	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	22.3	10.5	11.7	47.3
82801	Улсын баяр наадам	8.0	8.0	0.0	100
70503	Орон нутгийн зорилтот хөрөнгө оруулалт	100.0	98.7	1.3	98.6
80918	Бусад	100.0	98.7	1.3	98.6
71413	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх	12.0	12.0	0.0	100.0
81701	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээ	12.0	12.0	0.0	100
НИЙТ		615.3	588.2	27.1	95.5

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 588.2 сая төгрөг, үүнд 0.4 сая төгрөгийг хэтрүүлэн зарцуулсан зардлын дүн орсон буюу 95.7 хувьтай байна. Тайлант оны төсвийн үлдэгдэл 27.5

сая төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн ба энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7¹ дахь заалттай нийцэж байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан нэмэлт орлого 6.6 сая төгрөг, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 49.8 сая төгрөгийг нэмэлт дансанд орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд дараах орлогууд орсон байна. Үүнд:

- Бүрэнтогтох сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл Дулааны станцад зарж борлуулсан нүүрсний орлого 32.7 сая төгрөг
- Хөвсгөл ус сувагаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8.2 сая төгрөг
- Тендерийн орлого 0.56 сая төгрөг
- Нөөцийн өвс худалдан борлуулсан 8.3 сая төгрөг
- Статисткийн хэлтсээс хагас жилийн мал тооллогын зардал 4.6 сая төгрөг
- Биеийн тамир спортын газраас нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх арга хэмжээний шагналд 1.5 сая төгрөг
- Аймгийн ИТХ-аас хамтарсан багийн зардалд 0.5 сая төгрөгний орлого орсон байна.

Үүнээс хангамж бараа материалын зардалд 2.3 сая төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжинд 52.1 сая төгрөг, нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулалд 1.8 сая төгрөгийг зарцуулж 0.1 сая төгрөгийг авлага үүсгэн нэмэлт санхүүжилтийн татан төвлөрүүлэлтийн дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Тус байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансыг хянан үзэхэд Хөвсгөл ус сувгаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8.2 сая төгрөг, тус сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл дулааны станцад нүүрс борлуулан 32.7 сая төгрөгийн орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хүлээн авч зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх заалттай нийцэхгүй байгаа бөгөөд эрх ба үүрэг гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

¹ Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ.

Энэхүү тайланд Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын батлагдсан төсвийн хүрээнд ажиллах, Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллах 2 зөвлөмж, төсөв зориулалт бусаар зарцуулсан 40.9 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага, Үндсэн хөрөнгө данс бүртгэлд бүртгэхтэй холбоотой 11.3 сая төгрөгийн залруулга хийсэн болно.

Аудитыг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Л.Мөнх-Оргил гүйцэтгэж, хяналтыг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитын менежер Б.Тэгшдэлгэр, дарга, тэргүүлэх аудитор А.Эрдэнэбаатар нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 3/50 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 2 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 554.4 сая төгрөгөөс 2 хувиар буюу 11.1 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 8.8 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага Тэргүүн дэд, дэд, орлогч дарга, тээврийн хэрэгсэл, албан тасалгаа, дүрэмт хувцас, албан томилолт, нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж, бусад хангамж, цахим худалдан авалт, Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд хориглосон зарим асуудал, Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт 29 асуудлаар хяналтыг хэрэгжүүлэхэд зөрчил илрээгүй болно. Үүнд:

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар нь тус хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т заасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 3 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгаж байна.

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 онд байршуулсан мэдээллийг түүвэрлэн хянаж үзэхэд:

1. Тайланд онд цалингийн зардлаас бусад 5 саяас дээш үнийн дүн бүхий орлогын мэдээлэл 18 удаагийн 413.1 сая төгрөг, зарлагын 7 удаагийн 72.7 сая төгрөгийн мэдээллийг мэдээлээгүй байна. Эдгээр нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.5 дахь заалттай нийцэхгүй байгаа ба нийцсэн бөгөөд зохистой байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд:

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн бусад хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн талаар авч үзэхэд зөрчил илрээгүй болно.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Хөвсгөл аймгийн орон Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгээгүй болно.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар халаалтын зардлын 49.2 сая төгрөгийн өр төлбөрийн тооцооны үлдэгдэлтэй байна, Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.4 дэх заалт хэрэгжүүлээгүй, Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах талаар хүргүүлсэн 3 зөвлөмжийн биелэлт 54.2% хэрэгжилттэй байгаа нь өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүйг харуулж байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Зөвлөмж	3	106.2	3	57.6	54.2
Нийт дүн	3	106.2	3	57.6	54.2

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал:

Дараагийн аудитаар давтан шалгах онцгой асуудал байхгүй байна.

5. Аудитын илрүүлэлт

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 11.3 сая төгрөгийн залруулгыг аудитын хугацаанд хийлээ. Тус байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансыг хянан үзэхэд Хөвсгөл ус сувгаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8.2 сая төгрөг, тус сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл дулааны станцад нүүрс борлуулан 32.7 сая төгрөгийн орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хүлээн авч зарцуулсан зөрчилд албан шаардлага, Сумын Иргэдийн төлөөгчдийн хурлаар батлагдсан өөрийн орлогын төлөвлөгөө 1.5 сая төгрөг ба гүйцэтгэл 1.9 сая төгрөг 0.4 сая төгрөгийг давуулан биелүүлсэн байна. Давсан орлогыг зарцуулж батлагдсан төсвийг 0,4 сая төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан, цалингийн зардлаас бусад 5 саяас дээш үнийн дүн бүхий орлогын мэдээлэл 18 удаагийн 413.1 сая төгрөг, зарлагын 7 удаагийн 72.7 сая төгрөгийн мэдээллийг мэдээлээгүй байгаа зөрчилд зөвлөмжийг хүргүүллээ.

Залруулсан алдаа

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 11.3 сая төгрөгийн залруулгыг аудитын хугацаанд хийсэн болно. Үүнд: Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн үндсэн хөрөнгийг шилжүүлэн авч данс бүртгэлд тусгаагүй орхигдуулсан байсныг бүртгэлд тусгуулсан болно.

5.1 Төлбөрийн акт

Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төлбөрийн акт тогтоогоогүй болно.

5.2 5.3 Албан шаардлага

Тус байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансыг хянан үзэхэд Хөвсгөл ус сувгаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8.2 сая төгрөг, тус сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл дулааны станцад нүүрс борлуулан 32.7 сая төгрөгийн орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хүлээн авч зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх заалттай нийцэхгүй байгаа бөгөөд эрх ба үүрэг гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Төсөв, төсвийн гүйцэтгэлтэй холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Сумын Иргэдийн төлөөгчдийн хурлаар батлагдсан өөрийн орлогын төлөвлөгөө 1.5 сая төгрөг ба гүйцэтгэл 1.9 сая төгрөг 0.4 сая төгрөгийг давуулан биелүүлсэн байна. Давсан орлогыг зарцуулж батлагдсан төсвийг 0,4 сая төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2 батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах гэсэн заалтыг зөрчсөн ба эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2 Өгсөн зөвлөмж:

Давсан орлогыг орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд бүрэн төвлөрүүлж, дараа оны төсвийн эх үүсвэр болгох

2. Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

2.1 Илрүүлэлт:

Тайланд онд цалингийн зардлаас бусад 5 саяас дээш үнийн дүн бүхий орлогын мэдээлэл 18 удаагийн 413.1 сая төгрөг, зарлагын 7 удаагийн 72.7 сая төгрөгийн мэдээллийг мэдээлээгүй байна. Эдгээр нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.5 дахь заалттай нийцэхгүй байгаа ба нийцсэн бөгөөд зохистой байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

2.2 Өгсөн зөвлөмж:

Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд мэдээллийг хууль журамд заасан хугацаанд бүрэн мэдээлж байх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 9 дүгээр сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Данс бүртгэлд бүртгээгүй	1	11.3	1	11.3			1	11.3				
Дүн	1	11.3	1	11.3			1	11.3				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									Хууль, хяналтын байгууллага Д шилжүүлсэн асуудал	
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага				
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Төсөв хэтрүүлэн зарцуулсан	1	0.4					1	0.4					
Төсөв зориулалт бусаар зарцуулсан	1	40.9			1	40.9							
Дүн	2	41.3			1	40.9	1	0.4					

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс						
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил									
Мэдээлэл оруулаагүй.	1	485.8						1	485.8
Нийт дүн	1	485.8						1	485.8

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ:

ХОЁР ДАХЬ ШАТАНД ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

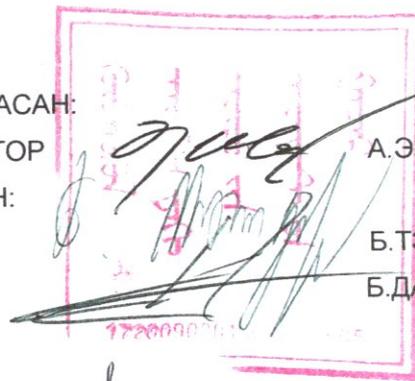
АНХАН ШАТАНД ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

АУДИТОР

ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР ОГНОО:

Б.ТЭГШДЭЛГЭР ОГНОО:

Б.ДАВААНЯМ ОГНОО:

Л.МӨНХ-ОРГИЛ

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 02 сарын 24 өдөр

№ 23/А2260439/ХАА-2023/56
НА - СТА - ТЦЗ

Мөрөн сум

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

1. Тус байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансыг хянан үзэхэд Хөвсгөл ус сувгаас төрөөс хариуцах цэвэр бохир усны хөнгөлөлтийн орлого 8,178,400 (Найман сая нэг зуун далан найман мянга дөрвөн зуун) төгрөг, тус сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Нүүрстэйн уурхайгаас Хөвсгөл дулааны станцад нүүрс борлуулан 32,723,200 (гучин хоёр сая долоон зуун хорин гурван мянга хоёр зуун) төгрөгийн орлогыг тус тус нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хүлээн авч зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Дээрх зөрчил нь Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх заалт "Төсвийн захирагч нь дараах нэмэлт төсвийг холбогдох төсөл, арга хэмжээнд зарцуулж болно:"- тай нийцэхгүй байгаа бөгөөд эрх ба үүрэг гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө." Монгол улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 тоот тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.11 "хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал" гэж заасныг үндэслэн

ШААРДАХ нь:

1. Аудитаар илэрсэн зөрчлийг таслан зогсоож, цаашид нэмэлт санхүүжилтийн дансанд байгууллагын үндсэн чиг үүрэгт хамааралгүй ажил үйлчилгээний орлогыг хүлээн авч зарцуулахгүй байх, хуулиар хүлээн зөвшөөрөгдсөнөөс бусад орлогыг Орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлж, дараа жилийн төсөвт батлуулан үр ашигтай, хөрөнгө оруулалтын шинж чанартай арга хэмжээнд зарцуулах
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2023 оны 9 дүгээр сарын 10-ны дотор Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт¹ ирүүлэхийг Бүрэнтогтох сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга Х.Ганболд, нягтлан бодогч Г.Ундармаа нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

А.ЭРДЭНЭБААТАР

АУДИТОР:

Л.МӨНХ-ОРГИЛ

¹Хөвсгөл аймаг, Мөрөн сум 8-р баг, Хөвсгөл аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын байрны 3 дугаар давхар, Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар 302 тоот Утас: 70384043